

Notitie t.b.v. het CD Tuinbouw en Visserij, d.d. 9 februari 2023

Voorstellen voor een betere balans tussen visserij en natuur

Vogelbescherming Nederland, 26 januari 2023

Inleiding

Het gaat niet goed met de Nederlandse zeenatuur. De staat van instandhouding van belangrijke habitats en soorten is ver onder de maat en er is geen zicht op herstel. De meest actuele VHR-rapportage geeft een alarmerend signaal; veel habitattypen op zee hebben flink te lijden onder de visserijmethoden waarbij de bodem sterk wordt beroerd. De structuur en functie van een aantal habitattypen staat erg onder druk en het toekomstperspectief is matig tot zeer ongunstig.¹ Onze kustzee vormt een belangrijk leefgebied voor zeezoogdieren, zeevissen en trekkende vissen die naar de rivieren migreren en het is een essentieel foerageer- en overwinteringsgebied voor een groot aantal vogelsoorten. Zo overwintert een aanzienlijk deel van de Europese populatie van o.a. Roodkeelduiker en Zwarte Zee-eend in onze ondiepe kustwateren. Het is zorgwekkend dat juist in de “beschermden” natuurgebieden (zoals de Waddenzee, Noordzeekustzone en de Zuidwestelijke Delta), zeer intensief medegebruik is toegestaan. De belangrijkste draaiknop voor herstel van deze wettelijk beschermde natuurwaarden is goede regulering van deze menselijke activiteiten. Dat is cruciaal voor de kwaliteit van de habitats en de draagkracht voor de verschillende vogelsoorten.

Commerciële visserij heeft een grote impact op de natuur in de zoute wateren. Garnalenvisserij is een zeer intensieve vorm van bodemberoerende visserij met grote effecten op het bodemleven door het slepen van netten over de bodem en de aanzienlijke bijvangst van o.a. jonge vis. Delen van onze rijke kustzee zijn voor vogels ongeschikt geworden door de dagelijkse verstoring. Ook andere vormen van visserij zijn schadelijk voor natuur, zoals de vangst van spiering in de Waddenzee die negatieve effecten heeft op de visetende vogels.

Een vijftal oplossingsrichtingen:

1. Stop met de verlening van juridisch onhoudbare vergunningen

Het ministerie van LNV is bevoegd gezag voor veel vormen van (commercieel) medegebruik in de zoute kustwateren. Helaas ervaren wij nog steeds dat bij vergunningverlening weinig kritisch wordt getoetst op ecologische effecten van medegebruik, denk bijvoorbeeld aan de spieringvisserij in de Waddenzee. Onze zorg wordt in toenemende mate gegrond verklaard middels diverse rechtelijke uitspraken. Daarom is het belangrijk dat bij vergunningverlening een kritische houding wordt aangenomen, zorgvuldig wordt getoetst, het natuurbelang voorop wordt gesteld en het voorzorgsbeginsel correct wordt toegepast. Bij twijfel moeten vergunningen worden geweigerd.

2. Beëindig het gedoogbeleid

In de nota 'Grenzen aan gedogen' heeft het kabinet scherpe voorwaarden vastgesteld aan haar gedoogbeleid.² We zien nu echter vaak dat dit beleid als noodoplossing voor onvergunbare activiteiten wordt gebruikt. Een recent voorbeeld van waar het mis gaat betreft het gedoogbesluit voor de garnalenvisserij. De passende beoordeling concludeert ten onrechte dat significant schadelijke

¹ Bijvoorbeeld H1110 – permanent overstroomde zandbanken.

² [Kamerstuk 25085, nr. 2 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

effecten als gevolg van bodemberoering, bijvangst en verstoring met zekerheid zijn uitgesloten en er is ten onrechte verzuimd om de stikstofdepositie passend te beoordelen. Voor gedogen is daarom geen plaats. Integendeel, handhaving is geboden, ook gelet op het eigen handhavingsbeleid zoals vastgelegd in de bovengenoemde nota. Bovendien zullen de voorwaarden waaronder wordt gedoogd, niet voorkomen dat de visserij significant negatieve effecten veroorzaakt.

3. Heb oog voor cumulatie

Bij de beoordeling van effecten op de natuurwaarden worden cumulatieve effecten vaak niet of onvoldoende getoetst. Een goede cumulatieboekhouding ontbreekt. De stelling dat reeds vergunde activiteiten en niet-vergunningsplichtige activiteiten niet meegenomen hoeven te worden in een cumulatietoets is achterhaald, omdat die wel degelijk negatieve effecten kunnen hebben op de natuur. Neem daarom alle activiteiten mee bij de beoordeling van effecten op de betrokken natuurwaarden en beoordeel op basis van een goede cumulatieboekhouding of een vergunning uitgegeven kan worden.

4. Betere borging van het natuurbelang

Het ministerie van LNV is systeemverantwoordelijk voor zowel het natuurbeleid als voor het visserijbeleid, en het bevoegd gezag voor natuurvergunningverlening voor visserij activiteiten op zee. Deze belangen staan vaak op gespannen voet. Zorg ervoor dat het natuurbelang beter wordt geborgd. Een goede eerste stap is betere afstemming met Rijkswaterstaat, de verantwoordelijke (natuur)beheerder van de grote wateren.

5. Zorg voor betere zonerings

Een goede manier om een betere balans te vinden tussen natuur en visserij is het instellen van zones waarin niet gevestigd wordt, zodat natuurlijke processen de ruimte krijgen ten behoeve van het herstel van natuur in beschermde gebieden. Dit is in overeenstemming met de EU-biodiversiteitsstrategie die lidstaten vraagt om 10% van hun land en zee strikt te beschermen. Het sluit ook goed aan bij de herstelopgaven die zijn opgenomen in het voorstel voor de nieuwe Europese verordening betreffende natuurherstel.

Tot slot

Wij steunen minister Van der Wal in haar zoektocht naar een betere balans tussen natuur en visserij. Daarvoor is zorgvuldige vergunningverlening nodig, beperkt tot gebieden waar dat verantwoord kan. Zodat vissers vergunningen krijgen waar ze langjarig van op aan kunnen. Herstel van onze zeenatuur is de belangrijkste voorwaarde om de visserij toekomstperspectief te bieden.

Contactpersoon:

Joram Schollaardt, Senior Adviseur Public Affairs,
joram.schollaardt@vogelbescherming